

Asia: VN/26048/2021

Lausuntopyyntö liikenteen esteettömyysvisiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VR yhtymän näkemykset liikenteen esteettömyysvisiosta

VR kiittää mahdollisuudesta lausua näkemys liikenteen esteettömyysvisioon. Esteettömän liikkumisen ja matkustamisen kehittäminen on VR:lle todella tärkeä kokonaisuus, joka on yhteydessä myös arvoihimme: välitämme, teemme yhdessä ja pyrimme parempaan. Esteetöntä junissa matkustamista kehitämme niin liikenneoperaattorina, yhteiskunnallisena toimijana kuin osana isompaa valtakunnallista työtä, jossa liikenteen esteettömyysvisio nyt on laadittavana ja kommentoitavana.

Näkemyksemme mukaan esteettömyys on muutakin kuin ainoastaan kalustoon liittyvä toiminnallinen aspekti. Se on ajattelutapa, jossa jokaisella ikään, sukupuoleen tai vaikkapa juuri fyysiseen tai kognitiiviseen rajoitteeseen katsomatta, on yhdenvertainen mahdollisuus liikkua ja matkustaa junassa osana matkaketjua. Matkaketjuajattelu, jossa tuetaan esteettömyyden voimakasta kehittämistä ja toteuttamista, on nähdäksemme hyvin otettu huomioon liikenteen esteettömyysvisiossa. Jo matkan suunnitteluvaiheessa on olennaista huomioida erilaiset esteettömyyden tarpeet koko matkaketjua ajatellen matkan alusta aina matkan viimeiseen vaiheeseen saakka.

Esteettömyyttä rakennetaan, kehitetään ja toteutetaan ennen kaikkea yhteistyössä eri toimijoiden kesken. On arvokasta, että tämä seikka on nostettu myös arvokehälle. VR toimii ja kehittää esteettömyyttä raideliikenteessä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, viimeisimpänä esimerkkinä syksyllä 2023 alkava esteettömän matkustamisen yhteiskehitysryhmä Helsingin Seudun Liikenteen (HSL) kanssa, jossa osallistamme molempien toimijoiden asiakkaita ja matkustajia kehittämään esteettömän liikkumisen ja matkustamisen palveluita yhdessä kanssamme. Ajattelemme vahvasti, että tämänkaltainen yhteistyö on tulevaisuutta, jolloin meillä on aito mahdollisuus toimia myös yhteiskunnallisena esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä muille toimijoille. Näin myös liikenteen

esteettömyysvisio toteutuu konkreettisella tavalla toiminnassamme. Yhteistyön merkitys, myös rajat ylittävän yhteistyön, tulee varmasti yhä entisestään korostumaan lähivuosien aikana. Tässäkin mielessä on hyvä, että yhteistyö on arvokehällä mainittu.

Mitä tulee matkaketjuajattelun saavutettavuuteen, jolla tarkoitetaan digitaalisen ympäristön esteettömyyttä, on tämä aivan avainasemassa palveluita kehitettäessä. Valtaosa eri liikenneoperaattoreiden lipunmyynnistä, samoin kuin lisäpalveluiden myynnistä, tapahtuu digitaalisissa myynti- ja palvelukanavissa. Tämä suunta jatkuu lähitulevaisuudessa, ja on myös hyvä pitää esteettömyysvisiossa mukana, kuten taustamuistiossa on mainittukin.

On merkillepantavaa, että esteettömyysvisiossa on otettu huomioon talvikunnossapidon tärkeys liikennevälineisiin nousun kannalta. Tämä on osa-alue, jonka kehittämistä tarvitaan erityisen paljon lähitulevaisuudessa. Ilmastonmuutos saattaa aiheuttaa niin runsaslumisia talvia kuin myös kosteita ja märkiä jaksoja pimeään aikaan. Kun puhutaan käyttäjäkokeemuksesta arvokehän sisällä ja liikenneinfrastruktuurista ulkokehällä, niin riskinä on näiden osa-alueiden kohtaamattomuus käytännössä. VR näkee, että nämä ovat toisilleen niin merkittäviä ja merkityksellisiä aspekteja, että ne aivan väistämättäkin tukevat toisiansa. Hyvää ja ensiluokkaista käyttäjäkokeemusta ei voi olla ilman hyvää ja ensiluokkaista liikenneinfrastruktuurin toteutumista, sisältäen mainitun talvikunnossapidon. Tässä tullaan myös yhteistyön merkityksen tärkeyteen, koska viestinnän tulee samaten olla kunnossa eri operaattoreiden ja toimijoiden välillä. VR odottaakin myös käytännön toimia liikenneinfrastruktuurin tavoite-ehdotusten osalta.

Esteettömyystiedon jakaminen esimerkiksi toimimattomien hissien osalta asema-alueilla on Suomessa osoittautunut haasteelliseksi. Matkustajalla ei ole tällä hetkellä kanavaa, josta hän luotettavasti pystyisi saamaan tiedon siitä, mitkä hissit kullakin asemalla ovat toiminnassa. Tämän tiedon saaminen edelleen kehittäisi ja parantaisi matkaketjuajattelua saavutettavuuden osalta. Tällä hetkellä palautteen voi jättää Väylälle, mutta käytännössä suuri osa palautteesta tulee VR:lle. Se, miten esteettömyystiedon tavoite-ehdotukset saavat konkretiaa, on erittäin tärkeää pohtia esteettömyysvision jatkokehittämisen yhteydessä. Kuinka esimerkiksi voidaan nykyistä paremmin järjestää matkustajan saatavaksi reaaliaikainen tieto toimivista hisseistä, ja keiden toimijoiden vastuulle tämän asian organisointi käytännössä järjestetään.

Kokonaisuutena VR katsoo, että valtakunnalliselle liikenteen esteettömyysvisiolle on akuutti tarve. Esteettömyyden kehittäminen on perinteisesti ollut hyvin siiloutunutta, ja sen kehittämisvastuu on pääsääntöisesti ollut myös operaattorikeskeistä. VR näkee erittäin suotavana kehityksenä valtion mukaan tulemisen ja roolin ottamisen vetovastuun osalta. Eri toimijat voivat myös parhaimmillaan rohkaistua edistämään omalta osaltansa rajat ylittävää yhteistyötä, ts. enemmän kuin mitä vaikkapa laki ja sopimukset edellyttävät.

VR:n näkökulmasta nyt kommentoitavana oleva liikenteen esteettömyysvisio on riittävän tiivis, kertoen kuitenkin oleellisen ja tärkeän asian yhdellä lauseella: kaikki voivat suunnitella ja toteuttaa

haluamansa matkan sujuvasti, turvallisesti ja itsenäisesti. Tämä kattaa yhteiskunnan osa-alueet läpileikkaavasti, mutta kuitenkin siten, että visio parhaimmillaan kannustaa eri toimijoita edelleen kehittämään niin yksityisen kuin julkisen sektorin esteettömän liikkumisen kokonaisuutta matkaketjuajattelu huomioiden.

Vision jatkokehittämisessä on huomioitava lisäksi: kuka tekee, mitä tekee, milloin tekee sekä minkälaisella yhteistyöllä, vastuunjaolla ja aikataululla toteutetaan. Näin saadaan konkretiaa vision käytäntöön tuomisessa.

VR-Yhtymä Oyj

Suovalo Casper

VR Group Oy - Service Quality Specialist, kaukoliikenne, VR Yhtymä Oyj